

Modern kloosterleven in Rosario

In stilte genieten

'Op het moment dat je de voordeur achter je dicht doet, moet je stilte ervaren.'

Op een van de laatste stille plekken in Vlaanderen staat een klein wit klooster, Rosario. Eeuwenlang bood het onderdak aan religieuze vrouwen, nu is het een gastvrij onderkomen voor mensen die de stilte zoeken. Eigenaar Johan Vriens knapte het vervallen gebouw grondig op, maar waakte ervoor dat de monastieke sfeer gehandhaafd bleef. 'Rosario is een plek om te vertragen.'

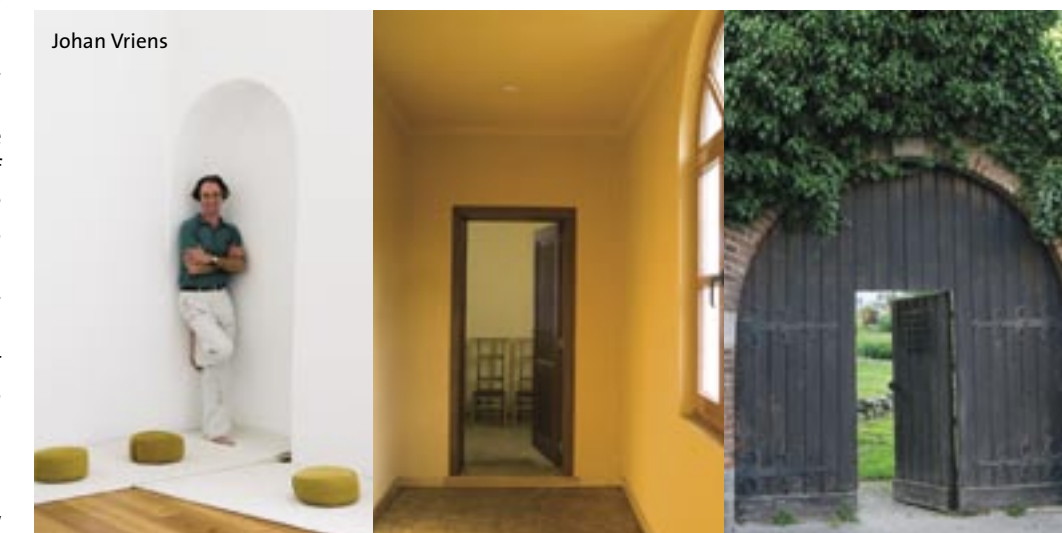
Johan Vriens woonde en werkte jarenlang in Antwerpen toen hij besloot op zoek te gaan naar een huisje op het platteland. Hij had genoeg van de anonimiteit, de haast en de drukte van de stad. Directe aanleiding was de dood van twee vrienden. Beiden werden slachtoffer van het verkeer en toen was voor Johan de maat vol. Tussen het aanbod van de makelaar zat ook een klooster in het dorpje Bever, vier kilometer van het stiltegebied Dender-Mark. "Zo lang ik mij kan heugen word ik geboeid door bijzondere gebouwen. Iets ouds kopen en dan verbouwen met veel respect voor het verleden is echt een hobby van mij. Ik ben niet voor niets Manager Capital Equipment voor Dille en Kamille geworden. Deze keten wil van hun vestigingen geen eenheidsworst maken, maar zoekt juist naar gebouwen met karakter. En ik heb het geluk dat ik daar mede verantwoordelijk voor ben. De foto van dat klooster wekte dus meteen mijn nieuwsgierigheid en ik maakte een afspraak om er te gaan kijken. Toen ik het zag liggen in dat dorp, omringd door het mooie, glooiende landschap, was ik op slag verliefd; ik kocht het - al had ik op dat moment nog geen flauw idee wat ik met al die ruimte moest gaan doen."

Soberheid

Johan trok in het klooster en liet de ruimtes een half jaar lang op zich inwerken. En de ideeën over wat hij ermee zou kunnen doen, borrelden al snel op. "Ik had in de loop der jaren zelf wat cursussen gevolgd op spiritueel gebied. En wat mij dan vaak opviel is dat er in die wereld zo weinig aandacht is voor de accommodaties. Je komt - heel zwart-wit gezegd - óf in groezelige zaaltjes terecht óf in overgedecoreerde 'tempels'. Dit zou de perfecte ruimte zijn om dat anders aan te pakken. Verder ben ik een muziekliefhebber en zag ik ook mogelijkheden om de schitterende akoestiek van sommige ruimtes te gebruiken voor concerten of repetities van muziekgezelschappen. En *last but not least* had ik al jaren een vaag plan om nog eens een *chambre d'hôte* in Frankrijk te beginnen; dat zou hier natuurlijk ook kunnen. Uiteindelijk werd het een combinatie van al die dingen." Toen Johan eenmaal wist wat hij met het gebouw

wilde, kon hij gaan verbouwen. En dat was hard nodig, want het zag er vreselijk uit. In de loop der jaren was het gebouw voor van alles en nog wat gebruikt en elke gebruiker had weer muurtjes gemetseld, extra kamertjes gecreëerd, betonnen gootstenen neergezet en vooral veel gaten in de muur geboord. "Gelukkig kon ik daar doorheen kijken," zegt Johan. "Ik wist dat daaronder het sobere monastieke karakter schuil ging die de architect er ooit had ingelegd. Die sfeer kon ik voelen toen ik hier binnen kwam en het was juist die sfeer die mij op het idee bracht om hier een gastvrije plek te maken voor mensen die willen bijtanken, willen studeren of tot rust willen komen. Dan is het van belang dat je door zo weinig mogelijk wordt afgeleid, dat alles om je heen rust uitademt. Op het moment dat je de voordeur achter je dicht doet, moet je stilte ervaren - en niet alleen je oren, maar ook je ogen. Dat verscherpt je waarneming waardoor je echt oog krijgt voor het serene licht in sommige ruimtes, voor de geluiden die door de akoestiek anders klinken, de geuren die door de gangen dwarrelen. In die soberheid ervaar je elk detail heel intens: een knoop op een kussen lijkt dan ineens een juweel, dus daarom wilde ik daar heel goed over nadenken. In de woonkamer bijvoorbeeld heb ik een denkbeeldige horizontale lijn aangebracht

Rosario werd tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw bewoond door nonnen van de congregatie Sint Franciscus van Sales, de patroonheilige van de schrijvers. In de jaren daarna diende het deels als gemeenschapshuis voor het rijke verenigingsleven van Bever tot Johan Vriens het in 1999 kocht.

waar beneden alles gebeurt - zitten, lezen, vuur - en erboven is alles heel rustig gehouden.”

Moederkleuren

Op de eerste verdieping werd het meest ingrijpend verbouwd. Geen deur staat meer op zijn oorspronkelijke plek en er ging tien ton aan akoestische isolatie in de ruimtes. Bij de materiaalkeuze werd gelet op duurzaamheid en milieuvriendelijkheid. Zo werden er zonnepanelen geïnstalleerd, een filterinstallatie voor regenwater, vloeren belegd met OSB-platen, biologische verven gebruikt en raamkozijnen van FSC-hout geplaatst. De muren zijn gestuukt en hebben vaak ronde overgangen van wand naar muur. Zowel boven als beneden loopt een 36 meter lange gang die beneden in een mooi rustige kleur grijs en boven in warm oranje is geverfd. “Het zijn de ‘moederkleuren’ van de verdiepingen,” vertelt Johan. “In alle ruimtes die erop uitkomen is dezelfde kleur gebruikt, maar dan in steeds lichtere schakeringen.” Het klooster heeft nu zes gastenkamers, geschikt voor twee, vier of zes personen. Een zevende kamer wordt momenteel onder handen genomen en geschikt gemaakt voor gasten die zijn aangewezen op een rolstoel. Voldoende privacy voor iedere gast stond bij de inrichting voorop. Daarom staan de bedden in nissen en is de verlichting zo aangebracht dat wie wil slapen geen last heeft van een ander die nog een uurtje wil lezen. Iedere kamer heeft een eigen douche, maar wel op de gang. Ze zijn allemaal ondergebracht in een groot sanitair blok, dat middenin het gebouw is geplaatst. “Zo word je niet wakker van het lawaai als iemand in de kamer naast jou een douche neemt,” legt Johan uit.

Kloosterleven

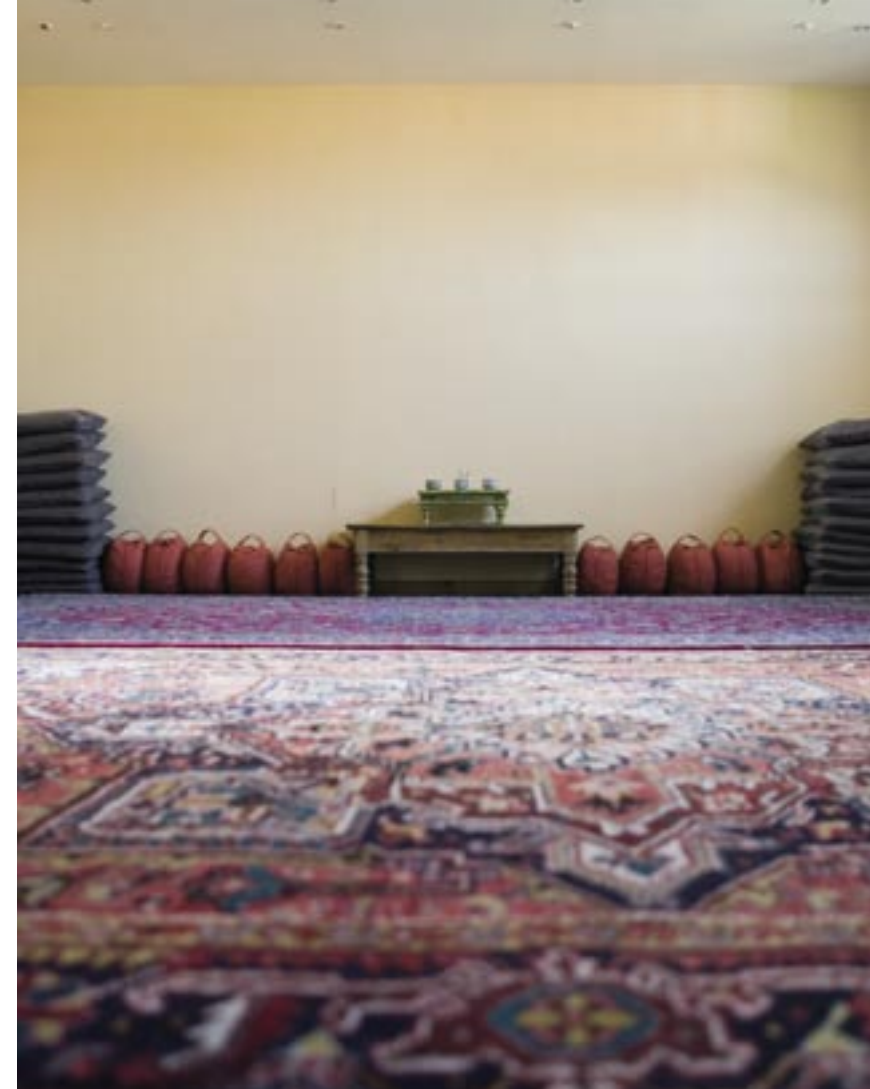
Johan gunt zijn gasten zoveel rust als ze zelf willen hebben, maar vindt het daarnaast heel belangrijk dat

sommige dingen een gemeenschappelijk karakter hebben. “Een van de dingen waar ik in de stad op afknapte was de ‘ieder voor zich’ mentaliteit. Hier op het platteland vind je gelukkig nog die gemeenschapszin die ik daar zo miste. Hier wordt het leven met al z’n lief en leed gedeeld met elkaar. In de stad wordt er weinig meer gedeeld, zelfs in gezinnen wordt steeds vaker gegeten voor de tv met het bord op schoot, terwijl dat een van de weinige momenten op de dag is dat je allemaal bij elkaar bent. In Rosario wil ik aansluiten bij de goede traditie van het kloosterleven: een gemeenschappelijke maaltijd.” Daarom wordt een kwartier voor elke maaltijd de bel geluid en kan iedereen aanschuiven aan de vijf meter lange eettafel, waarop Johan zijn zelf bereide biologische maaltijden serveert. “Als je ervoor kiest om te zwijgen, dan kan dat, maar je deelt in ieder geval de ervaring van het samen eten. Verder mag je de tijd hier invullen zoals je zelf wilt en de bijzondere sfeer van het gebouw, de streek, de stilte op je laten inwerken. Wij bieden geen kant en klaar dagprogramma, maar een leeg palet, dat je zelf kunt inkleuren. Juist daardoor kom je makkelijker jezelf tegen, of dat wat je moet uitzoeken. Ik heb daarom ook bewust geen afbeeldingen van Boeddha, Maria, Christus, heiligen of religieuze symbolen opgehangen. En een tv is er ook niet. Wel heel veel inspirerende boeken en tijdschriften en een uitgebreide cd-collectie.”

Rituelen

Veel mensen hebben de weg naar dit bijzondere onderkomen al weten te vinden. Bedrijven die het afhuren voor brainstormdagen of ‘inkeerweken’, organisaties die onderdak zoeken voor een cursus of training of individuele gasten die even tijd voor zichzelf nodig hebben. Filosofen, dichters, schrijvers en wetenschappers die in alle rust willen nadenken of werken maken

De helemaal witte stilteruimte beneden is dag en nacht toegankelijk voor wie de afzondering zoekt, bijvoorbeeld om te mediteren. De ingang is laag, daarom voelt het - eenmaal binnen gestapt - als een bevrijding om het witte licht en hoogte van deze ruimte te ervaren. Door een smal raampje heel hoog in de muur vallen precies twee keer per jaar, rond 21 maart en 21 september, zo'n twintig minuten per dag zonnestrallen op een klankschaal wat een heel bijzonder lichtspel op het plafond en de muren veroorzaakt.

'Gasten komen hier om te studeren of om bij te tanken.'

deel uit van zijn klantenkring, maar ook mensen die iets te vieren of te gedenken hebben. "Ik merk dat de behoefte aan rituelen heel groot is," zegt Johan. "Zo had ik iemand die zijn verjaardag op een andere manier wilde vieren en zijn gasten een workshop Gregoriaans zingen aanbood. Of een groep die hier de dood van een gemeenschappelijke vriend wilde gedenken. Anderen willen mijn kapel huren om een kruispunt in hun leven een bijzondere invulling te geven. Een *rite de passage* bij een geboorte of een kroonjaar. Dat kan hier en desgewenst denk ik mee over een passend programma."

Maar er gebeurt veel meer in Rosario. Er worden exposities gehouden, zoals nu van de frêle en kwetsbare keramische objecten van Lief Jacobs. Gebreide en ge-

knoopte weefselachtige vormen die zo ingetogen zijn dat ze nauwelijks aandacht vragen en heel mooi tot hun recht komen in de hoge ruimtes van het klooster. In de yogaruimte op de eerste verdieping wordt op de Perzische tapijten regelmatig les gegeven in yoga, tai chi en eutonie (bewust worden van spierspanningen in je lichaam) of ayurvedisch masseren.

Musica Sacra

Johan faciliteert nu vooral, maar wil in de toekomst ook zelf een aanbod doen. Nu al organiseert hij een jaarlijks terugkerend driedaags evenement rond zijn eigen passie, klassieke muziek: 'Musica Sacra', steeds op 13, 14 en 15 augustus. "Tijdens dit evenement sta je op met sacrale muziek en ga je ermee naar bed. Het is iets heel anders dan het bijwonen van een concert. Daar is toch een zekere afstand tussen het publiek en de musici. Bovendien: om er te komen moet je je vaak haasten, sta je in de file en voordat je tot rust bent gekomen en écht van het gebodene kunt genieten is het programma soms al halverwege. Maar hier zijn het dagen van vertragen, stilstaan, van ondergedompeld worden in muziek. Het eerste concert begint al om 6.30 's ochtends en daarna ontbijt je samen met de musici. Dus zit je er letterlijk bovenop, er tussenin en glijd je moeiteloos een andere wereld binnen. Er zijn lezingen, er wordt gewandeld - met onderweg muzikale rustpauzes - in de prachtige omgeving en langs de vele kapelletjes die de streek rijk is. Daarna was er afgelopen jaar bijvoorbeeld een concert door soefimuzikanten in de avondschemering met aansluitend een Turkse maaltijd; een belevenis voor alle zintuigen. Het programma is elk jaar anders, maar eindigt altijd met de boetecanon van Arvo Pärt door 28 zangers in de door kaarsen verlichte kerk."

Voor informatie: www.rosario.be

TEKST MARITA JANSSEN FOTOGRAFIE HANS ZEEGERS

Als groot muzikliefhebber is Johan erg blij met uitstekende akoestiek van de kapel, die op het scharnierpunt van de twee kloostervleugels ligt. Het is een mooie, sobere ruimte met een schitterend eikenhouten plafond en heel behaaglijk dankzij de muurverwarming en dubbele beglazing die bij de restauratie werden aangebracht. In de kapel worden niet alleen concerten gegeven, maar hij wordt ook regelmatig gebruikt voor cd-opnamen en bijvoorbeeld voor groepsactiviteiten waarbij klank en beweging een rol speelt.

